

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น¹
ของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่
Public Participation In The Preparation Of The Local Development Plan Of
Khlong Thom Tai Subdistrict
Municipality. Khlong Thom District Krabi Province

โชษิตา ทองคง²
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ จันโททัย³

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ 2.) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่าง กัน 3.) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ โดยทำการศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ เท่านั้น โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลที่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อมม จังหวัดกระบี่ จำนวน 358 คน แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการ วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ และสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ย(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบ สมมติฐาน ด้วยสถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics)

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยรวมและรายด้าน ดังนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อมจังหวัดกระบี่ โดยรวม 3

¹ บทความการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษา วิชาค้นคว้าอิสระ

ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการเสนอปัญหา ความต้องการ , มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

ด้านการเสนอปัญหาความต้องการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ ด้านการเสนอปัญหาความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือข้อ 1.ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนอย่างน้อยเพียงใด รองลงมา คือ ข้อ2. เทศบาลได้สอบถามความต้องการจากท่านเพื่อนำไปจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆอย่างน้อยเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ 5.ท่านมีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการของ เทศบาลเพียงใด ตามลำดับ

ด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การ ปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ4.ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแผนงาน/โครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์เพียงใด รองลงมา คือ ข้อ2.ท่านให้ความร่วมมือปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน/โครงการ ที่ เทศบาลได้นำไปดำเนินการในชุมชนเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ5.ท่านเข้าร่วมประชุม ร่วมกับเทศบาลทุกครั้งเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆภายในชุมชนระดับใด ตามลำดับ

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ5.ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการตัดสินใจลำดับความสำคัญของปัญหาเป็นประจำทุกครั้งที่มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล รองลงมา คือ ข้อ.4.ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้และเสนอแนะความคิดเห็นใน การติดตามและประเมินผลของเทศบาลเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ1.ท่านมีส่วนร่วมใน การกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล ตามลำดับ

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้

Abstract

study of Public participation in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Municipality. Khlong Thom District Krabi Province The objectives are 1.) to study the factors affecting public participation in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality 2.) to study and compare the participation of the public in the preparation of the local development plan. with different genders, ages, educational levels, and occupations. 3.) To study problems and obstacles in people's participation in the preparation of local development plans of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. The study was conducted only in the area of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. Khlong Thom District Krabi Province only. The number of samples used in this study included people living in the municipal area who were involved in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. Khlong Thom District Krabi Province, a total of 358 people, and the questionnaires were analyzed and processed with a computer program. To calculate the statistics and statistics used in the analysis include: Descriptive Statistics include frequencies, percentages, means, standard deviations, and hypothesis testing. with inferential or reference statistics (Inferential Statistics)

The results of the study found that Public participation in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. Khlong Thom District Krabi Province Overall and in each aspect, it was found that the participation of the people in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality Khlong Thom District, Krabi Province, overall 3 aspects are at a moderate level. When considering each aspect They are arranged in order of average values from highest to lowest as follows: The aspect with the highest average is the aspect of putting development plans into practice, followed by the aspect of presenting needs problems, with the least average being the aspect of monitoring and evaluation. Result in order

In terms of presenting problems and needs, it was found that people's participation in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. In terms of presenting problems, overall needs are at a moderate level. When considering each item Arranged in descending order. The item with the

highest average value is item 1. How much did you participate in the meeting to present problems/needs of the community? The second item is item 2. The municipality has asked you for needs in order to organize them. How many projects or activities do you do? and the item with the least average Item 5. How involved are you in considering and approving the municipality's plans/projects, respectively?

In terms of putting development plans into practice Public participation in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. Khlong Thom District Krabi Province In terms of putting development plans into practice Overall it is at a high level. When considering each item in order from highest to lowest, the item with the highest average value is Item 4. To what extent do you participate in deciding on plans/projects to create a local development plan to achieve the objectives? Second is item 2. Do you cooperate in following the plans/project policies? How much has the municipality implemented in the community? And the item with the lowest average value is item 5. Do you attend meetings with the municipality every time when there is management of various activities or projects within the community at what level, respectively?

In terms of monitoring and evaluation, it was found that people's participation in the preparation of the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality. Khlong Thom District Krabi Province In terms of monitoring and evaluation Overall, it is at a moderate level. When considering each item in order from highest to lowest, the item with the highest average value is Item 5. You participate in the evaluation of decision-making on the priority of problems on a regular basis every time a municipal development plan is prepared. Followed by Item 4. You participate in acknowledging and making suggestions. How much do you think about the monitoring and evaluation of the municipality? And the item with the least average value is item 1. You are involved in setting guidelines. Methods for monitoring and evaluating municipal development plans, respectively

Keywords: public participation In preparing the local development plan of Khlong Thom Tai Subdistrict Municipality

บทนำ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281-290 ที่กำหนดให้รัฐให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานบุคคลการเงินการคลังตามความพร้อมของท้องถิ่น เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศโดยส่วนรวมแบบค่อยเป็นค่อยไป และกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ผู้บริหาร สมาชิกสภา และมีคณะกรรมการทำหน้าที่ดูแล ตั้งแต่ขั้นตอนกระจายอำนาจไปจนถึงการจัดสรรภาษีอากร และให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งหรือพ้นจากตำแหน่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ การปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องอยู่ภายใต้การ "กำกับดูแล" ของรัฐบาล และการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่บัญญัติไว้และดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ถูกต้อง ซึ่งก็คือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองตนเอง เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ในการจัดทำงบประมาณ จัดซื้อจัดจ้าง ตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน และเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการของกระทรวงมหาดไทยในการกำหนดพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ซึ่งก็กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาของตนเองโดยวางแผนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การบริหารการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเทศบาลจึงจะมีความเป็นอิสระในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และการดำเนินงานตามแผนของตนเอง

ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ก็คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทุกเพศวัย ทุกระดับการศึกษา และทุกอาชีพ นับว่าปัจจัยสำคัญของทุกกระบวนการในทำประชาคม ซึ่งจะต้องมีการจัดทำบันทึกรายงานการประชุม เพื่อเป็นการตรวจสอบ ว่ามีการนำมติหรือข้อเสนอของประชาชนมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ และหากได้นำความต้องการของประชาชนมาจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแล้วจะต้องมีการติดตามประเมินผลการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือสามารถแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ แต่เนื่องจากการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมแม้จะไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ แต่ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงอาจมีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมว่ากระบวนการวางแผนพัฒนา อย่างไรก็ตาม ก็มาจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติให้

ประชาชนมีส่วนร่วมทางการปกครองท้องถิ่นอย่างเต็มที่หรือไม่ ทั้งเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาในปีต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ เนื่องจากพบปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยมากนัก
2. เทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ยังขาดข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เช่น ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงบริบทและปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล คลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และอะไรเป็นปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อการวิเคราะห์การบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาท้องถิ่น และนำเสนอผู้บริหารเพื่อหาแนวทางและวางแผนกลยุทธ์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

- 1.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ
- 2.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ
- 3.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา
- 4.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพ
- 5.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ทำให้ทราบถึงระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้
- 2.ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3.ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะไปสู่การปฏิบัติในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4.สามารถนำผลของการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลไกและบนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และประชาชน
- 5.สามารถนำเอาแนวทางการศึกษาวิจัยไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน มีคำในภาษาอังกฤษหลายคำที่ใช้สื่อความหมายทำนองเดียวกันได้แก่ People's: participation , Popular Participation , Citizen Involvement เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงปัจจัยประกอบ ปัจจัยเหล่านั้นเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมในโครงการหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงมีผู้สนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือประชาชนจำนวนมากซึ่งที่ทรงตะนะและการอธิบายความหมายที่แตกต่างกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจท้องถิ่น

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบอบประชาธิปไตย โดยที่มุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลางให้เหลือแต่ภารกิจหลักที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปดำเนินการแทนภาระงานที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งรวมถึงการดูแลความสงบเรียบร้อยและการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาและการจัดการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจึงเป็นการจัดการความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานะที่สังคมที่มีกลุ่มที่หลากหลาย มีความต้องการและความคาดหวังจากรัฐที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่รัฐมีขีดความสามารถและทรัพยากรที่จำกัด เพื่อการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์ และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น (สำนักคณะกรรมการกระจายอำนาจไปสู่อำนาจท้องถิ่น, 2550)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง ไม่เพียงแต่จะมีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนเพียงเท่านั้น รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นอีกด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

2.3.1 ความหมายของการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กล่าวว่า ถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่

เหมาะสม จำเป็นที่ต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ภาคประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตามและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผนและโครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาคม การวางแผน (Planing) เป็นหัวใจสำคัญ ในการพัฒนาท้องถิ่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2548 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการวางแผนพัฒนา โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี โดยยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตามวัดผลและประเมินผลโดยการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบได้ทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาคม

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่กลุ่มประชาชนประชากรกลุ่มตัวที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้จำนวน 3384 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 358 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในลักษณะปลายเปิด เกี่ยวกับระดับของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1) ด้านการเสนอปัญหาความต้องการ	5 ข้อ
2) ด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ	5 ข้อ
3) ด้านการติดตาม และการประเมินผล	5 ข้อ
รวมทั้งสิ้น	15 ข้อ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ โดยรวมและรายด้าน ดังนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อมจังหวัดกระบี่ โดยรวม 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการเสนอปัญหาความต้องการ , มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

ด้านการเสนอปัญหาความต้องการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ ด้านการเสนอปัญหาความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1.ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อเสนอปัญหา/ความต้องการของชุมชนอย่างน้อยเพียงใด รองลงมา คือ ข้อ2.เทศบาลได้สอบถามความต้องการจากท่านเพื่อนำไปจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆอย่างน้อยเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือข้อ5.ท่านมีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการของเทศบาลเพียงใด ตามลำดับ

ด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ4.ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแผนงาน/โครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด รองลงมา คือ ข้อ2.ท่านให้ความร่วมมือปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน/โครงการ ที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการในชุมชนเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ5.ท่านเข้าร่วมประชุมร่วมกับเทศบาลทุกครั้งเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆภายในชุมชนระดับใดตามลำดับ

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ5. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการตัดสินใจลำดับความสำคัญของปัญหาเป็นประจำทุกครั้งที่มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล รองลงมา คือ ข้อ.4.ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้และเสนอแนะความคิดเห็นในการติดตามและประเมินผลของเทศบาลเพียงใด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ1.ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเทศบาล ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่า เทศบาลยังขาดการประชาสัมพันธ์ การเปิดช่องรับฟังความการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมประชุม การทำกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น และประชาชนบางส่วนยังมีแนวคิดที่ว่าตนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเทศบาล หากตนไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลหรือคณะกรรมการต่างๆ ก็จะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพราะถือว่าเทศบาลเป็นหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นของเทศบาล นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในขั้นตอนด้านการติดตามและประเมินผลโครงการ/กิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาท้องถิ่นนั้น ถึงแม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายก็ตาม ดังนั้นประชาชนจึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสากล ภู่อื่นเงิน ที่ได้วิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล" ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

และจากผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่พบว่า โดยรวมประชาชนที่อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะประเด็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

ด้านการเสนอปัญหาความต้องการ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ จึงควรให้ประชาชนมีบทบาทในการเสนอความคิดเห็น เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างตรงเป้าหมาย สสำรวจความต้องการของประชาชนโดยผ่านประชาคมหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น

ด้านการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเทศบาลตำบลคลองท่อมได้ จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมหรือโครงการ เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่ ตลอดไป และควรนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารงานอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการเพิ่ม ประสิทธิภาพของหน่วยงาน และประชาชนได้รับผลประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ด้านการติดตาม และประเมินผล ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเทศบาลตำบลคลองท่อมได้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ ควรปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมติดตามผล และประเมินผลเทศบาล โดยเร่งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล แต่งตั้งคณะกรรมการหมุนเวียนกัน เพื่อให้การบริหารจัดการ ของเทศบาลเกิดความโปร่งใส มีการนำงบประมาณไปพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพให้ประชาชน สามารถติดตามและประเมินผลการทำงาน โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ดำเนินงานร่วมกับประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แผนงาน ดำเนินได้อย่างสะดวกและบรรลุ เป้าหมาย สรุปผลงานให้ประชาชนได้รับทราบเป็นระยะ มีกิจกรรมที่เกิดจากแผนพัฒนาให้ประชาชน สามารถตรวจสอบได้ และพัฒนาให้กิจการบริหารจัดการท้องถิ่นแนวใหม่ มุ่งสนับสนุนให้เกิดกระบวนการ ประชาสังคมในท้องถิ่น และที่สำคัญคือเทศบาลให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามแผน ให้ประชาชน ร่วมตรวจสอบการทำงานตามแผนงานที่วางไว้ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลคลองท่อม ได้ อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ และประชาชนในตำบลอื่นๆ ในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ปัญหา แนวทางแก้ไข และการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของภาค ประชาชนกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในระดับตำบล
2. ควรศึกษาปัจจัยและความต้องการประชาชนที่คาดว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนไม่ว่าจะ เป็นด้านสังคมเศรษฐกิจที่จะทำให้ประชาชน สามารถมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมจากการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาของเทศบาล แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการให้บริการต่อไป

บรรณานุกรม

การปกครอง,กรม. (2541). กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.

_____(2543). การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และเมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.

_____(2543). คู่มือการปฏิบัติงานการพัฒนาแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาธิตศึกษาดินแดน.

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2545). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 : ปัญหา อุปสรรค และทางออก.กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพลส.

เอกสารอื่นๆ

เทศบาลตำบลคลองท่อมใต้. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546. (อัครสำเนา).

เทศบาลตำบลคลองท่อมใต้. "แผนพัฒนาท้องถิ่น (2566-2570)" เทศบาลตำบลคลองท่อมใต้. ระเบียบ :

เทศบาลตำบลคลองท่อมใต้ , 2566, (อัครสำเนา)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (อัครสำเนา).